

[Udenrigsministeren.]

Blandt de internationale spørgsmål, vi drøftede, stod selv sagt udviklingen i Europa i forgrunden. Som det fremgår af kommunikationerne fra de to besøg, var jeg både med min polske og min rumænske kollega enig i, at en ratifikation af de tyske traktater med henholdsvis Sovjetunionen og Polen ville være et meget stort skridt fremad, og det samme gjaldt ikrafttrædelsen af firemagtsaftalen af september 1971 om Berlin. Vi var også enige om det ønskelige i at gennemføre den planlagte konference om sikkerhed og samarbejde i Europa, og at de multilaterale forberedelser til denne konference skulle indledes så snart som muligt — undskyld: de flersidige forberedelser; der er nogle fremmedord, vi godt kan undvære.

Jeg gjorde opmærksom på, at fra de vestlige landes side — et standpunkt, som Danmark havde tilsluttet sig — var det en forudsætning for indledning af flersidige drøftelser, at Berlinforhandlingerne var ført igenem til et tilfredsstillende resultat, det vil sige, at Berlinaftalen var trådt i kraft.

I marts måned havde jeg lejlighed til at aflægge besøg i Kenya, Tanzania og Zambia. Jeg håber senere at få lejlighed til at aflægge et besøg i Vestafrika. Min rejse havde som sit væsentligste formål at få førstehåndstryk dels af udviklingsproblemerne og Danmarks indsats i disse lande, dels af de afrikanske ledende politikeres syn på den aktuelle situation i det sydlige Afrika.

For så vidt angår udviklingsproblemerne, er jeg blevet befæstet i min overbevisning om behovet for en stigende indsats fra de højtudviklede landes side. Vor egen indsats tror jeg vi har lov til stort set at betegne som veltilrettelagt og formålstjenlig, og jeg fik ved mange besøg hos og samtaler med eksperter og frivillige et godt indtryk af den indsats, de yder.

Hvad angår den afrikanske vurdering af race- og koloniproblemerne i det sydlige Afrika, kom der ikke meget nyt for dagen. Helhedsindtrykket var en vis pessimisme med hensyn til mulighederne for at komme videre ved politiske virkemidler samt en erklæret beslutsomhed med hensyn til at nå målet: apartheidsystemets afskaffelse og koloniernes frigørelse. Der var ikke megen tiltro til, at Sydafrikas holdning ville give

FNs generalsekretær mulighed for at nå et positivt resultat af hans Namibiamission, og det britisk-rhodesiske aftaleudkast af november 1971 anses ikke for tilfredsstillende af de afrikanske ledere. Deres almindelige konklusion både med hensyn til Sydafrika og med hensyn til kolonioråderne var den, at når muligheden for en politisk løsning ikke var til stede, var det de undertrykte befolkningers ret at gribe til våben og de frie afrikanske landes pligt at hjælpe dem. Tanken om en dialog med Sydafrika blev forkastet i de tre lande, jeg besøgte, men som bekendt er der ikke enighed i de afrikanske lande herom.

På denne baggrund så jeg det naturligvis som en væsentlig opgave at redegøre for Danmarks holdning til koloni- og raceproblemerne i det sydlige Afrika. Jeg understregede dels Danmarks afstandtagen fra apartheidpolitikken, dels at koloniproblemerne efter vor opfattelse kun kan løses ved en ufravigelig anvendelse af selvbestemmelsesretten.

Danmark anbefaler ikke en væbnet løsning på nogen konflikt, og i politisk henseende mener vi at interessen må samle sig om mulighederne for i FN, der er det rette internationale forum for disse spørgsmåls behandling, at komme til resultater. Virkningen af det politiske pres, der kan udøves gennem FN, afhænger imidlertid af en bred tilslutning til organisationens vedtagelser.

På dansk side har vi deraf draget to konklusioner. For det første har vi støttet de i FN fremlagte resolutionsforslag, hvis deres væsentlige indhold var foreneligt med vore politiske synspunkter, også selv om de indeholdt enkelte mindre væsentlige bestemmelser, som vi ikke kunne tiltræde. For det andet har vi, når det har været naturligt, aktivt medvirket i bestræbelserne på at tilvejebringe resolutionstekster, der kunne samle et bredt og repræsentativt flertal i FN. Det er på grundlag af denne politik, at Danmark på FN's 26. generalforsamling i efteråret 1971 kunne støtte en række resolutioner vedrørende det sydlige Afrika, bl. a. Namibia og Portugals kolonier.

Hvad særlig angår Sydrhodesia, har jeg allerede kort efter aftaleudkastets offentliggørelse udtalt, at det for mig at se ikke opfylder berettigede forventninger, men vi må nu afvente Pearcekommissionens arbejde,